

OMGEVINGSBERAAD Waddengebied

Ruiterskwartier 121-A
8911 BS Leeuwarden
T: 058 233 90 10

Aan: de Wadden Sea Board
Per adres: Common Wadden Sea Secretariat
Virchowstraße 1,
26382 Wilhelmshaven, Duitsland

Leeuwarden, 30 januari 2025

20260130-1

Betreft: Advies Omgevingsberaad betreffende “draft 15th Ministerial Council Declaration”

Bijlagen: Advies OBW aanpassingen in Draft Ministerial Declaration definitief

Geachte leden van de Wadden Sea Board,

Op 2 december jl. ontvingen wij uw draft 15th Ministerial Council Declaration ter consultatie. Graag maken wij van deze gelegenheid gebruik om onze visie op de voorliggende tekst met u te delen.

Daarvoor schets ik eerst graag waar het Omgevingsberaad voor staat.

“Het Omgevingsberaad is ingesteld door het Rijk als formeel adviesorgaan binnen de Nederlandse ‘Waddengovernance’. Het Omgevingsberaad bestaat uit vertegenwoordigers van vissers, landbouw, waddenzeehavens, recreatie en toerisme, natuur- en milieuorganisaties en de wetenschap. Wij brengen gevraagd en ongevraagd advies uit aan de regering en regionale overheden aangaande het Waddengebied. Zo dragen we bij aan gezamenlijke en vroegtijdige participatie van wetenschap, sectoren en overheden die belang hebben bij het Waddengebied en de manier waarop we met dat unieke en kwetsbare UNESCO werelderfgoed omgaan. Een gebied waarin mensen leven, werken en recreëren. Dit doen we omdat we geloven dat gezamenlijke en vroegtijdige participatie leidt tot succesvol beleid dat gericht is op duurzame bescherming en ontwikkeling van de natuur van Waddenzee en een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied voor de bewoners, bezoekers en ondernemers. We staan voor doordachte en gedragen oplossingen ten dienste van het Waddengebied. Wij zetten ons in voor een krachtige samenwerking van alle partijen in het (trilaterale) Waddengebied. Dat maken we waar door de ‘sleutelfiguren’ bij elkaar te brengen, en informatie toegankelijk en transparant te maken, waarmee we open dialogen faciliteren en samenhangende besluitvorming stimuleren.”

Trilaterale betrokkenheid

Vanuit de betrokkenheid en passie die wij voelen voor het gebied, hebben wij de ambitie om binnen de trilaterale samenwerking samen met overheden het verschil te maken. Wij doen een oproep aan u. Vanuit diezelfde betrokkenheid en ambitie zouden wij graag zien dat er tussen de landen, meer dan nu het geval is, een trilaterale integrale aanpak mogelijk is. Een samenwerking tussen overheden, wetenschap en stakeholders (natuur en economische sectoren). Hieronder komen wij terug op hoe wij als stakeholders daaraan trilateraal willen bijdragen.

Het Omgevingsberaad biedt aan, met respect voor ieders autonome rol en ambitie, om partner te zijn in deze discussie de komende jaren. Dit doen wij vanuit de hoofddoelstellingen in de Agenda voor het Waddengebied 2050, te weten duurzame bescherming en ontwikkeling van de natuur van Waddenzee en een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied voor de bewoners, bezoekers en ondernemers.

Natuur versterken gebaat bij verbreding van de scope

We realiseren ons terdege dat de basis voor de trilaterale samenwerking vooral ligt in en gericht is op natuurbeheer, -bescherming en -ontwikkeling van de Waddenzee. Gezien de slechte staat van de Waddenzee natuur is dit ook meer dan ooit nodig. Ook klimaatverandering is een grote bedreiging voor de natuur en morfologische processen in dit intergetijdgebied op wereldschaal.

Daarnaast zijn er buiten deze onderwerpen zeer relevante ontwikkelingen die per land verschillend gefaciliteerd worden en cruciale invloed hebben op de natuur van de Waddenzee en het Waddengebied als geheel bovenop de reeds aangetoonde en/of bekende (cumulatieve) drukfactoren. Het gaan dan om de weerbaarheid van de Waddenzee en het Waddengebied vanwege defensie, de veranderende geopolitieke context, veiligheid, de energietransitie en de effecten van klimaatverandering. Op deze onderwerpen is in onze ogen meer trilaterale samenwerking en afstemming noodzakelijk willen we de doelen voor de Waddenzee en het Waddengebied realiseren.

De onderwerpen die wij begin 2025 gedeeld hebben met het Ministerie van LNV, komen grotendeels terug in de concept-Verklaring. Dat stemt ons positief en daarvoor spreken we onze waardering uit. Op een aantal punten gaat onze ambitie echter verder dan de tekst van de Verklaring zoals die nu voorligt.

Allereerst: De “Trilateral Strategy on Renewable Energy Infrastructure” maakt onderdeel uit van deze concept-Verklaring. De trilaterale afstemming kan steviger en bindender. Wij willen hier graag meer gezamenlijke inzet op zien omdat het noodzakelijk is om de schade aan de Waddenzee tot een absoluut minimum te beperken. En dat is mogelijk. Tijdens de Noordzeetop eind januari in Hamburg hebben regeringsleiders van de Noordzeelanden bindende afspraken gemaakt over de ontwikkeling en coördinatie van windenergie en energie-infrastructuur op zee. De deelnemende landen willen de “grootste groene energiehubs ter wereld” maken en op vrijwillige basis gezamenlijk windparken en infrastructuur aanleggen. Deze ambitie heeft grote gevolgen voor de bescherming van het Waddengebied. **Advies:** Trek deze afspraken, samenwerking en afstemming op het hoogste bestuurlijke niveau door naar de Trilaterale Regeringsverklaring in het belang van de Waddenzee en de regio.

Wetenschap

Ten tweede. Het gebied is erbij gebaat als wij nog meer in staat zijn om in gezamenlijkheid kennisleemtes op te pakken, bijvoorbeeld door trilateraal onderzoek naar natuurherstel, ecologische impactanalyses, sedimentbeheer en klimaatadaptatie. **Advies:** Wij zijn van mening dat trilateraal onderzoek een essentiële bouwsteen levert voor de opgaven waar we in het gebied voor staan. In het werkplan moet daarom een robuust onderzoeksprogramma en -budget worden opgenomen. Wij **adviseren** daarnaast om jaarlijks een trilaterale wetenschapsconferentie te organiseren, waarin kennisdeling tussen wetenschappers, overheden en stakeholders rondom actuele thema's vooropstaat. Zo worden kennisvragen aangescherpt die vervolgens input zijn voor onderzoeksprojecten. Hiervoor moet ruimte gereserveerd zijn in het onderzoeksprogramma. Dit is bovendien een goede aangelegenheid om de trilaterale stakeholdersontmoetingen aan te koppelen.

Ambitie en doelen vragen inzet en uitwerking

Ten derde. De nieuwe opzet van de Verklaring leidt tot een overzichtelijk en goed leesbaar document. Het is helder wat de strategische doelen zijn en op welke onderwerpen inzet gepleegd gaat worden. Echter, de beslissingen in het stuk missen in onze ogen nog daadkracht en ambitie. De gekozen formuleringen in de Verklaring laten te veel ruimte voor de invulling van de afspraken. Ambitie, inzet, prioritering, tempo moet vertaald worden in het werkprogramma dat onder voorzitterschap van Nederland voor de komende periode wordt opgesteld.

Advies: Het Omgevingsberaad adviseert om met gevoelde urgentie te komen tot een actiegericht werkplan, met voldoende middelen passend bij de opgaven en de strategische doelen. Om een goede start te maken met de nieuwe periode van 4 jaar, is besluitvorming hierover in de Wadden Sea Board in het najaar noodzakelijk. Er is nu geen consultatie of stakeholder betrokkenheid voorzien. Het Omgevingsberaad adviseert de Wadden Sea Board om stakeholders te betrekken bij het opstellen en uitvoeren van het werkplan en het werkplan ter consultatie voor te leggen.

Stakeholderbetrokkenheid

Het mag geen verrassing zijn dat het Omgevingsberaad veel waarde hecht aan een goede stakeholderbetrokkenheid en -vertegenwoordiging in de trilaterale samenwerking. Zoals uit de concept-Verklaring blijkt, is daar brede steun voor. Dat is een positief vertrekpunt.

Uit onze trilaterale contacten blijkt dat partijen binnen het trilaterale Waddengebied verschillende taal en beelden hebben bij stakeholderparticipatie. Over het principe en de hoofdlijnen lijkt overeenstemming, maar in de uitwerking blijken er verschillen te zijn. Het is noodzakelijk om die taal en beelden gezamenlijk te verkennen en ontwikkelen. Het Omgevingsberaad functioneert ondertussen zeven jaar. Onze ervaring is dat een goed en stevig fundament voor stakeholderbetrokkenheid, afstemming en finetuning vraagt. Dit vraagt tijd en energie. Vandaar ons vierde aandachtspunt: Wij missen nu een ambitieuze uitwerking van stakeholderbetrokkenheid. **Advies:** Om stakeholderbetrokkenheid succesvol te laten zijn, adviseren wij u dit met ambitie op te pakken, samen met de stakeholders uit de 3 landen en dit in het werkplan uit te werken.

Zoals hierboven aangegeven doet het Omgevingsberaad het **aanbod** om - met vergelijkbare inzet van stakeholders in Duitsland en Denemarken – hierin een ondersteunende rol te vervullen. Als eerste aanzet hebben wij het plan opgevat om - in samenwerking met het Common Wadden Sea Secretariat - tijdens de conferentie op 27 – 29 mei een event te organiseren waarin Nederlandse, Duitse en Deense stakeholders de betekenis van stakeholderparticipatie met elkaar gaan uitdiepen, om zo de eerste stappen te zetten in wederzijds begrip en een gedeeld beeld en van wat we in de 3 landen met stakeholderparticipatie voor ogen hebben. Deze uitkomsten kunnen tijdens de Regeringsconferentie gepresenteerd worden en vervolgens verder uitgewerkt worden in het werkplan.

Europa

Wij juichen toe dat u aandacht besteedt aan de positie van de trilaterale samenwerking als Europese best practice voor grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van natuurbeheer, alsmede de ambitie Europese fondsen te benutten om gezamenlijk te investeren in de Wadden Sea Region. Wij willen die scope uitbreiden: ons vijfde punt. Tijdens een werkbezoek van het Omgevingsberaad aan Brussel begin 2025 werd ons duidelijk dat er in Brussel geen “Regio Waddengebied” bestaat. **Advies:** Wij adviseren dat verkend wordt welke kansen er liggen voor overheden, stakeholders en wetenschappelijk

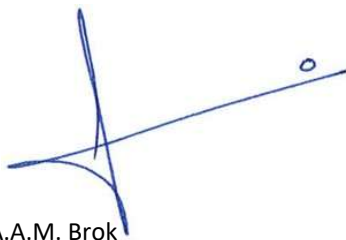
onderzoek voor samenwerking en financiering wanneer het Waddengebied een Europese Regio wordt. Dit lijkt ons bijvoorbeeld voor samenwerking op het gebied van natuur in relatie tot duurzame recreatie en toerisme kansrijk. Wij stellen voor dat de Wadden Sea Board dit verkent met de nationale vertegenwoordigers in Brussel.

De stem van jongeren

Tot slot. Het Omgevingsberaad is er een voorstander van om jongeren uit Duitsland, Denemarken en Nederland een continue stem en positie te geven binnen de trilaterale samenwerking. Sinds juni 2025 bestaat het Nederlandse Jongerenberaad Waddengebied. **Advies:** Werk de opgenomen ambitie voor jongerenparticipatie uit in het werkplan en benut daarvoor de input van de jongeren zelf. Het Nederlandse Jongerenberaad neemt deel aan de komende regeringsconferentie in Esbjerg en wil zich hiervoor graag inspannen.

Dank voor de geboden mogelijkheid om in deze fase te adviseren. Wij kijken uit naar een succesvolle conferentie in mei en wensen u succes met de voorbereiding.

Hoogachtend,

Drs. A.A.M. Brok

Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied